

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2015/2016

Destinace (země, město): Itálie, Udine

Jméno, příjmení: Mgr. Jana Sovová

Univerzita v Udine
Centro Linguistico e Audiovisivi
Via A. Zanon, 6
33 100 Udine

<http://www.clav.uniud.it/contatti/lettori-e-collaboratori-ed-esperti-linguistici/lingue-delleuropa-orientale/sovova-jana/>

Mottem Univerzity v Udine, založené před 38 lety, je *Hic sunt futura*. V oficiálním školním videu, dostupném z úvodní webové stránky¹, se můžeme o směřování a identitě této významné lokální instituce dozvědět mnohé. V textu doprovodné písně *Hurry up* se prolíná angličtina s místní furlánštinou a italštinou; záběry jsou pořízeny v malebném centru města i jeho rurálním okolí a z univerzitních prostor jsou zde k vidění moderně vybavené technické učebny a vědecké laboratoře. Vedle studentů chemie, fyziky, biologie, matematiky, medicíny, zemědělství, managementu či archeologie se na snímku několikrát objeví i rektor, avšak zmínku o studiu cizích jazyků v něm nenajdeme. Univerzitní audiovizuální centrum proto letos natočilo další propagační video mj. za účasti absolventů bohemistiky. Poprvé bylo veřejně promítáno na setkání se středoškoláky a očekává se jeho brzké umístění na univerzitním webu.

Český jazyk a literatura se na Univerzitě v Udine vyučuje od 80. let minulého století. Od r. 2013 působí ve funkci vedoucí bohemistiky profesorka Anna Maria Perissutti, zaměřením lingvistka. Výuku literatury zajišťovala v tomto akademickém roce dr. Tiziana D'Amico na základě roční externí smlouvy. Dále zde přednášeli vyučující z Prahy a Olomouce v rámci programu Erasmus. V souvislosti s rychle se střídajícími reformami italského vysokého školství a po nedávném zrušení fakult je zdejší bohemistika součástí nově vzniklého *Ústavu jazyků a literatur, komunikace, vzdělávání a společnosti* (Dipartimento di lingue e letterature, comunicazione, formazione e società).

Český jazyk a literaturu lze studovat jako povinný nebo volitelný předmět, a to v bakalářském, magisterském i postgraduálním studiu. Na italských veřejných univerzitách se platí školné, jehož výše se navzájem liší; v Udine se pohybuje na dolní hranici, tj. okolo 1800 eur ročně. Zájemci z řad veřejnosti se mohou zapsat i na jednotlivé dílčí předměty a skládat z nich zkoušky. Horní hranice této formy studia je 30 kreditů. Po jejím překročení vzniká povinnost uhrazení školného v plné výši. Jeden posluchač takto externě při zaměstnání studoval češtinu před odjezdem na dlouhodobý služební pobyt v České republice. Možnost praktického využití cizího jazyka je ostatně nejsilnější motivací většiny studentů. Následuje zájem o českou kulturu a literaturu na základě předchozí četby či pobytu v České republice, sporadicky to může být i český původ jednoho z rodičů.

¹ <http://www.uniud.it/it/ateneo-uniud/ateneo-uniud/identita-immagine/motto-uniud>

V akademickém roce 2015/2016 měla bohemistika v Udine celkem 17 posluchačů, z toho 4 v prvním, 4 ve druhém a 5 ve třetím ročníku bakalářského studia, další 4 v prvním a druhém ročníku studia magisterského. V rámci výměnných programů Erasmus a Erasmus Mundus zde pobývala jedna studentka z Ruské federace a tři studenti z České republiky. Přítomnost zahraničních kolegů ve výuce je pro nás i pro naše posluchače vítaným přínosem a stimulem. Např. studentka z pražské FF UK přispěla výraznou měrou k rozmanitosti překladatelského semináře, zaměřeného na osobnost Oldřicha z Pordenone.²

Dva posluchači 1. ročníku si zvolili češtinu jako hlavní obor, další dva jako obor vedlejší při souběžném studiu novodobých dějin střední Evropy a udinské konzervatoře. Šest z jejich starších kolegů z 2. a 3. ročníku má češtinu jako hlavní obor, zbývající dva jako vedlejší, všichni jsou však stejnou měrou motivovaní. Jedna posluchačka našla v letní sezóně uplatnění v realitní kanceláři s českou a slovenskou klientelou, zatímco druhá byla na stáži na Honorárním konzulátu České republiky v Udine. Celkem byly letos obhájeny dvě magisterské diplomové práce, zaměřené na překlad a rozbor povídek Jana Balabána a básní Jana Skácela.

Většina našich posluchačů má velký zájem o stipendijní pobyty v České republice, financované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Pravidelně také jezdí na LŠSS a na semestrální pobyty v rámci programu Erasmus. Po absolvování studia obvykle nacházejí uplatnění v Itálii nebo v zahraničí jako učitelé cizích jazyků, překladatelé a tlumočníci, průvodci, novináři či zaměstnanci cestovních agentur nebo mezinárodních firem obchodujících s Českou republikou.

V prvních dvou ročnících používám jako výchozí didaktický materiál učebnice L. Holé *New Step by Step 1 a 2* a *Czech express 1 a 2* v kombinaci s drilovými cvičeními z ostatních učebnic dostupných na trhu. Další doplňková a testovací cvičení si vytvářím sama na základě momentální situace a potřeb. Od 3. ročníku pracuji téměř výhradně s autentickými materiály. Studenti jsou také vedeni k přípravě prezentací na předem stanovená i libovolná témata. S posluchači vyšších ročníků příležitostně překládám do italštiny např. titulky k českým filmům či literární ukázky. V letech 2005 a 2014 vyšly tiskem dvě příručky pro středně pokročilé, na kterých jsem se autorsky podílela a jež jsou také součástí výukového programu lektorátu³. Momentálně připravuji k vydání soubor pracovních listů k pěti českým filmům.

Od počátečních lekcí je pro mě prioritou komunikace bez zprostředkujícího jazyka. Snažím se poskytnout studentům potřebné stimuly k všestrannému rozvíjení všech klíčových kompetencí a komunikačních schopností. Nízké počty v jednotlivých ročnících mi umožňují prakticky individuální přístup. Vedení překladatelských seminářů či aktivní účast na dění na půdě univerzity i mimo ni (konzultace, organizační záležitosti, administrativa, pracovní schůze, projekty, styk s veřejností, pořádání kulturních akcí, jednání s úřady apod.) si od lektora vyžaduje solidní znalost psané i mluvené italštiny.

Úvazek lektora sestává ze 14 vyučovacích hodin po 55 minutách týdně. Konzultační hodiny si lze upravit podle dohody se studenty. Nad rámec výuky je lektor povinen vyplňovat italské online výkazy za každou odučenou hodinu se stručným uvedením probrané látky. Nově byly zavedeny tabulky, mapující počet studentů v průběhu celého roku. Vzniklé statistiky budou k dispozici univerzitnímu managementu. Jazyková výuka probíhá většinou v učebnách, vybavených školní tabulí a nově i LAN přípojkou na internet (wifi signál je v budově příliš slabý). Díky notebooku, zapůjčenému z DZS, lze oživit výuku audiovizuálními materiály, dostupnými online. Lektorům je vyhrazena společná místnost se skřínkami k uložení osobních věcí a s několika počítači. V místnosti je také tiskárna a scanner. Výměnným lektorům univerzita neposkytuje žádné zaměstnanecké benefity ani ubytování.

² Překlad je součástí projektu s Obchodní a hotelovou střední školou B. Stringher v Udine.

³ J. Sovová, L. Casadei: *Textová cvičebnice pro zahraniční bohemisty*, UP v Olomouci, 2005.

B. Bednaříková, J. Sovová, D. Sciortino: *Flip (your) teaching, Učíme (se) česky*, UP v Olomouci, 2014.

V září 2015 byl hostem mezinárodního literárního festivalu v blízkém Pordenone Michal Ajvaz. V rozhlasovém rozhovoru, na tiskové konferenci a na setkání se čtenáři hovořil o své knize *Druhé město*, jejíž italský překlad vyšel v nakladatelství *Atmosphere Libri*. Tlumočení spisovateli bylo zajištěno ve spolupráci s Českým centrem Milán.

5. a 6. října se konal první celouniverzitní workshop lektorů, zaměřený na zefektivnění výuky cizích jazyků a sdílení dobré praxe. Dobrovolný organizační tým, jehož jsem od počátku členkou, je i nadále činný v oblasti vzájemné spolupráce a prezentace výsledků workshopu ostatním VŠ učitelům a vedení univerzity s cílem upozornit na nezanedbatelnou roli lektorů ve výuce cizích jazyků.

Během října a listopadu hostovali na zdejší bohemistice učitelé z FF UK v Praze (L. Merhaut a M. Špirit) a FF UP v Olomouci (B. Bednaříková a J. Svobodová) s cyklem přednášek z české literatury a lingvistiky. V tomtéž období jsem navázala spolupráci s polskou školou v Udine *Polonik*, která mě požádala o dvě vystoupení na téma optimálního bilingvního modelu ve smíšených rodinách (kulatý stůl pro rodiče a VŠ studenty a referát na závěrečné mezinárodní konferenci projektu IBIS). Vyústěním tohoto projektu se v únoru 2016 stalo založení furlánsko-polsko-české kulturní asociace *Klaris*, jejíž prioritou je mj. propagace plurilingvní výchovy (nejen) ve smíšených rodinách v těsné součinnosti rodin a škol všech stupňů.

V prosinci jsem uspořádala předvánoční setkání studentů všech ročníků, během něhož jsme, s ohledem na dvě účastnice z Ruské federace, zhlédli film *Kolja*. V průběhu zkouškového období jsem se věnovala přípravě výukového materiálu a také jsem byla studentům k dispozici ke konzultacím diplomových prací, konverzačním cvičením a opakování.

Březen a duben byl opět ve znamení hostujících učitelů z českých VŠ – nejprve to bylo školení pro zkoušející při ústních zkouškách ECL z češtiny, chorvatštiny, polštiny a ruštiny. S pravidly a podmínkami jejich konání nás seznámila B. Bednaříková z FF UP v Olomouci. Krátce poté jsme měli možnost vyslechnout si přednášky P. Štichauera z FF UK v Praze o korpusové lingvistice. Asociace *Klaris* tou dobou zprostředkovala v pořadí první exkurzi 3. ročníku přírodovědného gymnázia *G. Marinelli* do Polska se zastávkou v Brně. Vzhledem k příznivému ohlasu bude obdobná aktivita nabídnuta i ostatním středním školám v regionu s prodloužením pobytu v Brně a setkáním italských pedagogů a studentů s českými.

V květnu jsem poprvé prezentovala vlastní básnickou tvorbu na čtení ukázek ze světové literatury v *Palazzo Grassi* v Benátkách, pořádaném kulturním spolkem *Casa delle Parole* (Dům slov), Konfuciovým institutem při Univerzitě v Benátkách a Univerzitou v Benátkách. Byla jsem přijata do organizačního týmu těchto čtení, která se konají pravidelně každý měsíc (s výjimkou července a srpna) na předem stanovená témata. Ukázky jsou čteny v italském překladu a taktéž roditelými mluvčími v původních jazycích. K dalšímu, rozsáhlejšímu autorskému čtení mi byl poskytnut prostor na literárně-hudební Pasece, pořádané Petrem Hruškou v ostravském *Absintovém klubu Les*. Koncem semestru jsem na žádost studentů použila několik ukázek, přeložených posluchačem římské bohemistiky Paolem Baiocchim a zveřejněných v italském literárním časopisu *Nuovi Argomenti*⁴, k experimentálnímu zpětnému překladu do češtiny.

Během akademického roku jsem byla oslokována soukromými i veřejnými subjekty s vazbami na Českou republiku nebo na Slovensko se žádostmi o zprostředkování počátečních kontaktů a korespondence. Jako kuriozitu zmiňuji např. překlad dopisu absolventek udinské architektury a jejich učitelů o zintenzivnění

⁴ <http://www.nuoviargomenti.net/poesie/assalto/>

památkové péče a údržby obytného komplexu Nový dům, adresovaný Odboru památkové péče magistrátu města Brna.

Jako členka týmu evropského projektu *Wrilab 2, On-line Reading and Writing Laboratory in Czech, German, Slovenian and Polish as L2* pod vedením koordinátorky A. Perissutti jsem se zúčastnila březnového semináře pro učitele italštiny jako cizího jazyka, testování pracovní verze on-line cvičení v češtině a dalších aktivit a úkolů podle potřeby.

Nedílnou součástí působení lektora na Univerzitě v Udine je také spolupráce s vedoucím knihovny a překlady a korektury textů pro interní potřeby.

V Udine dne 23. 7. 2016